

Iida Sofia Hirvonen

INDAELLA

IDAELLA

Iida Sofia Hirvonen

*KOSMOS

Kiitos Mikko Aarne, Antti Arnkil, Telma Halme, Pontus Purokuru, Juho Ruotsalainen, Hanna Valle ja ennen kaikkea kaikki rakkaat ystävät, kaverit ja tutut, jotka ovat kannustaneet ja yllyttäneet kirjoittamaan silloinkin kun olen kokenut olevani hukassa koko kirjoitushomman kanssa.

Taiteen edistämiskeskus on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

© IIDA SOFIA HIRVONEN JA KOSMOS 2022

ISBN 978-952-352-114-8

PAINETTU EU:SSA

*KOSMOS

”Toinen yö kietoo sisäänsä ensimmäisen, Pimeä valaisee Pimeyttä. ’Ja yö oli pimeä ja valaisi yötä’. En pyri ulos rakkauden umpikujasta päätöksellä, vaikutusvallalla, eroamisella, uhrilla jne. lyhyesti sanottuna teolla. Minä vain korvaan yön toisella yöllä. ’Tätä samuutta sanon mysteeriksi/ mysteerien mysteeriksi/ kaikkien salaisuuksien oveksi.”

– Roland Barthes, *Rakastuneen kielellä*,
Nemo 2000. suom. Tarja Roinila

En muista ollenkaan, miten päädyin tähän pisteeseen. Olen varma siitä, että ajan rakenne on muuttunut peruuttamattomasti. Siellä, mistä minä olen kotoisin, on aina yö.

Istun ystäväni lattialla ja kuuntelen, kuinka vesisade voimistuu hirvittäväksi jylinäksi. Katson verhojen takaa, kuinka sade valuu viemäreihin pyörteinä, asvaltti muistuttaa solmuvärjättyä ruosteenoranssinmetallisenharmaata paitaa. Sade piiskaa pitsalaatikkoja, jotka sojottavat roskiksissa, niin että laatikot herpaantuvat lopullisesti, putoavat maahan ja alkavat völyä ympäriinsä lätäköissä. Ennen sadetta lokit tökkivät pitsalaatikoita ja aina välillä keinuttelivat päätään niin kuin eivät tietäisi, mitä ovat tekemässä.

Ystäväni kaataa ikeakassinsinistä urheilujuomaa viinilasiin Think Pad -tietokoneen näppäimistön ja Faust-kirjan viereen. Lasi höyryää ja ukkonen jyrähtää kaukaisuudessa, niin kuin hevilevyn kannessa. Olen taas vuoden vanhempi, ja vanheneminen tuntuu ainoastaan siltä, että kaikesta on yhtäkkiä tosi pitkä aika, siitäkin on pitkä aika, kun kaikesta alkoi olla tosi pitkä aika. Ei sata vuotta ole muuta kuin pieni sirpale historian kudelmassa.

Kerran olin bileissä enkä ollut varma, oliko teknobiisin rytmi nopea vai hidas, se oli molempia samaan aikaan. Tykkään sellaisista biiseistä, joista ei ihan osaa sanoa. Niin kuin sellainen klassinen optinen illuusiokuva, jossa on sekä nuori nainen, joka katsoo pois päin, että vanhan, isonenäisen naisen siluetti, molempia ei voi nähdä yhdellä silmäyksellä. Jos keskittyy toiseen puoleen, toinen puoli katoaa kokonaan. Sitteen aloin nähdä kuinka mekaaninen ötökkä sinkoili metallitölkissä kulmasta toiseen. Erilaiset henget ja muodostelmakuviot sinkoivat tilan halki pimeässä, musiikki oli pelkkää nopeutta ja komponenttien liikettä, niin kuin 3D-kuva, joka mallintaa fysikaalisia prosesseja. Musiikki kutoi aikaa ja tilaa esiin pimeyden keskeltä. Energia virtasi sähköisenä kehoni läpi. Jotain oli juuri glitchaamaassa, uusi hyönteinen kömpi esiin esikielellisellä tasolla.

Päivät sulivat yhteen ja liukenivat yöhön. Ajoimme päivää pakoon. Joka yö tähdet syttyvät taivaalle ja silloin alkaa Gaala, kaikki on kutsuttu.

Ensimmäinen asia, jota ei haluaisi nähdä, kun valvotun yön jälkeisenä aamuna avaa oven ja astuu rappukäytävään: kytät. Vaan siinä poliisit istuvat, portailla selaamassa kännyköitä kyllästyneen oloisina. ”Onko kaikki ok?” kaverini kysyy poliiseilta. ”Tunnetteko te tuossa asunnossa asuvia ihmisiä?” poliisit osoittavat toista ovea. ”Ei, kaverin luona vaan käymässä...” Koitamme kävellä nopeasti, mutta ei niin kovaa vauhtia, että askeleet kuulostaisivat siltä kuin juoksisimme karkuun jotakuta, ja kun pääsemme ulos, sumu on peittänyt kaupungin ja meitä naurattaa. Ohi kulkee lenkkeilijöitä ja koiranulkoiluttajia, kuin kulisseissa.

”Kiitos jatkoista, etkoista, tai mitä nää nyt onkaan.”

”En mä enää ihan tiedä, mitä nää on.”

Jatkamme kävelyä. Jalkaa toisen eteen, kun tuntee asval-

tin pehmenevän jalkojen alla, niin kuin Japanissa, jossa ken-
gän osumisesta maahan ei kuuluisi ääntäkään. Yö jatkuu
seuraavaan päivään kuin löisi äänirautaa ja virittäisi sen asen-
toon, jota ei voi enää muuttaa. Aivot muistuttavat teräväreu-
naista peiliä, joka reagoi kaikkeen ympärillä olevaan. Ajatte-
len Lou Reediä, jostain syystä, ja minua huvittaa. Ajattelen
usein Velvet Undergroundia, ja silloin voin tuntea tietyn-
tyyppisen tuoksun: kuivuva maali, asfaltti, suitsuke, amfeta-
miinin kemiallinen kirpeys ja vanhan talon kostea sisäilma,
pöydällä liian pitkään lojuneet ruusut ja puristetut sitruunat.
Se on ehdottomasti yötuoksu, jossa on talviaamun haaleutta
mukana, pitkä longevity seuraavaan päivään. En mitenkään
voi mennä kotiin. Päässäni pyörii lause ”Angel on the right
side, devil on the left side”. Mutta hiukset olisi ehkä kannatta-
nut laittaa ponnarille.

”Moi!” Ohi kävelee tuttu musatyyppe lastenrattaiden kans-
sa ja vilkaisee meitä huvittuneena, tai sitten vain kuvittelen.

Vastaan tulee kaksi tyttöä, ehkä toinen on kaverini joku
heila, toinen hänen kaverinsa. Jostain syystä kaverini pysäh-
tyy juttelemaan heille. Miten hän pystyy edes tekemään sen.

”Moi moi. Pitkästä aikaa. Miiiiiitäs te.”

”No ollaan ihan rauhallista viikonloppua vietetty tässä, just
käytiin kaupassa. Meinattiin käydä saunassa ja laittaa ruokaa
ja näin. Melanzanee.”

”Anteeks, mitä?”

”Melanzanee. Italialainen munakoisoruoka... Sellainen
vähänku lasagne, mut munakoisosta. Vähähiilarinen.”

”Aijaa, no mä en oo tainnu koskaan syödä sitä. Mut hei,
tosi kivalta kuulostaa! Vitsit, mäki haluisin joskus kokeilla”,
kaverini vastaa ja ryhdistää asentoaan. Yritän pitää katseeni
jotenkin tasaisena vaikka minusta tuntuu kuin seisoisimme
hammaslääkärin lampun alla ja kohta alettaisiin porata.

Sumu kaupungin yllä muistuttaa pehmittävää pumpulia, hataraa, samaa muotoa kuin uni itsessään, kuin sen päällä voisi levähtää. Kaupunki on mutkikas labyrintti, jossa ei voi valita mitään reittiä ilman että törmää johonkin tuttuun. Jotkut kadut näyttävät toisia ystävällisemmiltä, se riippuu siitä, millaisia puita ja kasveja näkee, millaisia taloja ympärillä kohoaa. Esimerkiksi tässä kohdassa on betonielementtitalo, josta tulee mieleen jokin kapselihotelli anime-elokuvassa. Suomessa on vähän rakennuksia, jotka herättävät voimakkaan efektin. Olen aina etsinyt ympäristöstä sellaisia tietynlaisen olon herättäviä esteettisiä kiintopisteitä. Esimerkiksi lapsena tykkäsin naapurin ikkunasta, jossa hohkasi UV-valo ja jonka lasit kiipeilivät täyteen köynnöskasveja. Sain ällöttävät värinät ikkunasta, joka oli peitetty batiikkikuvioisella oranssilla kankaalla, johon oli printattu yin ja yang.

”Ja mitäs sinä?” työt kysyvät kaveriltani.

”No ei kummempia, kavereiden kanssa viikonloppua vietetty, ihan mukavaa, noh heh. Lauantai on siis. Meinasitteko tänään jonnekin?”

Tytöt vilkaisevat ensin kaveriani, sitten minua, he eivät sano minulle mitään, ei tällaisissa tilanteissa tarvitse esitellä tyyppiä, jonka kanssa hengaa. Tällaista ei varmasti ole Yhdysvalloissa, että tekee mieli vetää näkymättömyysviitta päälle, kun menee paikasta toiseen seuraavaan päivään jatkuvassa bailaamisessa. Mistä minä tiedän, en ole koskaan käynyt New Yorkissa. Näytetäänkö me muka siltä, että ollaan valvottu koko yö. Ja miksi siitä pitäisi välittää?

Myöhemmin päivittelin kaverilleni, että miten hän jaksoi puhua ihmisille. ”Joo, mä oon tosi hyvä näissä puhumishommissa, musta mä jotenkin osaan hoitaa nää aina niin, ettei kukaan huomaa mitään”, hän tokaisee niin kuin olisin kehunut häntä lievän vittuilun sijasta, eikä hän kykenisi tajuamaan

sitä, miten hermostuttavaa on kävellä jatkojen jälkeen kadulla, jossa voi törmätä kehen tahansa.

Kun pandemia oli käynnissä, menin jokaisiin illanistujaisiin, joihin kutsuttiin, minun yksinkertaisesti ”piti olla siellä.”

Juhliminen on kiinnostavampaa silloin, kun sen joutuu pitämään salaisuutena. Kun ”tää loppuu”, piti alkaa suuret bileet, iltapukujen säihkettä, gaalaillallisia, maailmanlopun reivejä, seksuaalihurjastelua.

Mutta ei tästä mitään tosiaan roaring 20’siä ala enää koskaan...

”Tunnen sen vahvasti. Se on nyt vihdoin, Booring 20’s”, sanoi yksi kaverini.

Onpa silti kiva olla taas bailaamassa, kun kevätaurinko paistaa.

Ei ole kiire mihinkään, eikä silti ehdi lukea uutisia. Voi vain miettiä vastauksia kysymyksiin, joita ihmiset heittävät toisilleen aamuauringossa, ja kuunnella, mitä he vastaavat:

”Jos teidän olis pakko viettää koko loppuelämä yhdessä tosi-tv-sarjassa niin mikä se olis?”

”Fuckboy Island... Siis jos olisin sinkku, tietenk... Mähän oon parisuhteessa”

”Brittien sinkkuillallinen. Pääsisin treffeille, tapaisin naisia, ja ne laittais mulle ruokaa, eikä mun itse tarttis käydä läpi sitä prosessii, jossa pitäis tutustuu ihmisiin, vaan ne treffit järkättäis mulle, sehän olis täydellistä.”

”Mä voisin olla siinä Kuppilat kuntoon. Sellasessa versiossa, jossa kierrettäis ympäri Suomen yökerhoja ja kerrottais, mikä niissä on pielessä: musiikit vaihtoon, valaistus vaihtoon, asiakaskunta vaihtoon...”

Vaikein kysymyksistä oli kuitenkin:

”Miten te ajattelette?”

Mua kiinnostaa, että miten teidän ajatukset tulee päähän?

Onko ne lopulta sanoja? Suomea vai englantia? Kun mä ajattelen englanniksi. Yllättävän paljon, se melkein harmittaa. Ehkä se johtuu netistä, kaikista TV-sarjoista ja leffoista, mitä tulee katottuu. En tiedä, mitä sille voisin tehdä. Mut kiinnostaa miettiä näitä. Ajatteletteko te ensimmäisessä vai kolmannessa persoonassa?”

Jään miettimään tuota kysymystä vielä seuraavalla viikolla. Kuka tietää, miten ajattelee? Välillä en ehdi edes miettiä mitään, kun on koko ajan niin kova kiire katsoa, mitä tapahtuu, kuunnella, mitä ihmiset puhuvat ja yrittää ymmärtää se kunnolla, muistella, mitä asioita pitää tehdä, ja tehdä ne oikeaan aikaan. Välillä keskellä päivää joku ihminen tulee mieleen, kuin salama iskisi taivaalla, tai joku näyttäisi sarjan kuvia erilaisista yksityiskohdista ja sitten muistaa, miten hän katsoi silmiin jotenkin terävästi tai miltä hänen kätensä näyttävät tietyssä valaistuksessa tai miten hän liikkuu tilassa, ja sellaisina hetkinä voi kuvitella sanantarkasti, mitä hän sanoisi ja millaisilla äänenpainoilla. Voiko silloin sanoa edes, että ajattelee jotakuta? Sitä ei koskaan päätä etukäteen, näkee vain ajatuksissaan jonkin yksittäisen asian, joka liittyy ihmiseen ja hänen tapaansa olla, ja hän muuttuu todelliseksi, se on visuaalista mutta vaikuttavaa, melkein fyysistä.

Oikeastaan ajatteluprosessi menee usein niin, että puhun jonkun kanssa, ja jostain hänen sanomastaan asiasta tulee mieleen joku sukkeluus tai juttu, ja sitten sanon sen, tai meinaan sanoa, mutta hillitsen itseni. Ja vasta jälkepäin huomaa, että sitä edelsikin jonkinlainen ajatteluprosessi, mutta en ehtinyt rekisteröidä sitä.

Ajatukset menevät minulta useimmiten täysin ohi. Ne eivät ole alkuunkaan hallinnassani. En tiedä onko minulla edes mitään ensimmäistä persoonaa. Paitsi kirjoittamisessa

sitä on pakko käyttää, että olisi edes jokin piste, joka luo havainnoille järjestystä. Ilman kirjoittamista en tietäisi ajatuksistani mitään.

Joku laittaa Tiktakin Satuprinsessan soimaan, ja toinen valitsee Janen biisin, jossa lauletaan ”perhonen tatuoituna rintaan”. ”Nää on oikeita biisejä, tällaisia ei enää tehdä!”, yksi tyttö huudahtaa. Yhtäkkiä koen, että olen 14-vuotias ja muut ovat 11-vuotiaita ja olen levyraadissa, joissa kuunnellaan ”lasten musaa”. Mutta se vain johtuu siitä, että ne biisit soivat radiossa, kun olin yläasteella, ja minua nuoremmat kuuntelivat niitä. Ja nyt olen siinä tilanteessa taas, koska musiikki palautti minut siihen.

Ystäväni kissa säntäilee ympäri huonetta nurkasta nurkaan, niin kuin se yrittäisi seurata jotakin tiettyä kuviota. Yöaikaan se on aktiivisimmillaan, niin kuin sillä olisi yhteys toiseen ulottuvuuteen, aavikoiden ja pyramidien äärelle, joiden keskuudesta hänen lajinsa on kotoisin. Se ei ole niin kuin kissat yleensä, vaan sen arsenaalista löytyy kaikki kissa-attribuutit turbovaihteella, se maukuu kommunikatiivisesti ja yrittää kovasti olla mukana ihmisten toiminnassa. Joskus se nousee kaapin päälle ja venyttää itsensä korkeaksi kuin leijona, joka katselee kallion huipulta avautuvaa maisemaa, toisinaan se köllähtää selälleen vastaanottamaan rapsutuksia, venyttää tassunsa pitkäksi ja kehrää äänekkäästi, vaihtelee asentoja kuin tietäisi hyvin, kuinka söpöltä näyttää erilaisissa kerämuodostelmissa. Menemme parvekkeelle istumaan ja kissa kävelee ikkunan eteen tuijottamaan. On uskomatonta, että jokin eläin huokuu vuoroin itsensä pieneksi tekevää söpöyttä ja sen vastakohtaa, voimaa ja suuruutta, kuin yksi kortti, jonka kummallakin puolella olisi kaksi erillistä kuvaa.

Välillä ihmettelen sitä, miksi yöt tuntuvat päiviä kiinnostavamilta. Onko se jollain tapaa ”kohtalo” tai väistämätön valinta? Ehkä kyse on vain mieltymyksestä, jota aloin kultivoida, taipumuksesta, joka vie ihmistä, joka sille vähänkään antautuu. Sanotaan, että jotkut ovat ”iltaihmissiä”, jotkut ”aamu-”, ehkä heistä löytyy vain erilainen sekoitus unta tai valvetta, aurinkoa tai kuuta.

Synnyin kuumana kesäyönä pian sen jälkeen, kuin aurinko oli laskenut. Yritin hirttäytyä napanuoraan: luulen, että sain hapenpuutteesta jonkinlaisen aivo damagen ja nyt en osaa esimerkiksi siivota.

Pelkäsin pitkään pimeää ennen kuin aloin viihtyä siinä. Ihan pilkkopimeässä huoneessa en uskaltanut nukkua. Uskoin Jumalaan. Jumala oli kuin ”valvontakamera”, joka oli asennettu aivoihini katselemaan ja arvioimaan niiden tapahtumia. Pelkäsin kuollakseni, että myyn sieluni Saatanalle. Se saattaisi tapahtua vahingossakin, silkkää huolimattomuutta, vaikka nukahtamisen hetkellä, jos päätyisi ajattelemaan vääriä ajatuksia. Voisin yrittää kätkeä sen vanhemmiltani, mutta Jumalalta tällainen toiminta ei varmasti jäisi huomaamatta. Varmuuden vuoksi kaikenlaista synkkää piti vältellä. Sitä oli kuitenkin vaikea olla katsomatta, koska se oli niin olemassa, enkä voinut vaikuttaa siihen, ilmestyisivätkö luontokirjan sivulta tutut hämähäkit, käärmeet ja muut pelottavan näköiset pimeässä viihtyvät otukset unessa ja ympäröisivät minut. Ne olisivat hyvin pieniä, mutta niitä olisi niin paljon ja niiden liike kuhisisi niin, etten voisi niiden vyörymiselle mitään. Kun katsoin lehdestä kuvaa Iron Maidenin tai Gunnareiden levynkansista, luurankoja ja pääkalloja mustalla pohjalla, pelkäsin, että silmäni kärkevät, että näkisin jotain perustavanlaatuisen pahaa ja sieluni jotenkin peruuttamattomasti turmeltuisi. Pikkuhiljaa aloin ymmärtää, etteivät asiat olleet ihan niin jakautuneita ainakaan

sillä tavalla. Ei ollut vain yötä ja päivää, taivasta tai helvettiä, vaan niin paljon myös erilaisia välitiloja: aamunkoiton neuvotteluvaihetta yön ja päivän välissä, voimauttavaa väsymystä, tai paheksuttavina tai epäonnellisina pidettyjä tekoja, jotka kuitenkin jotenkin näyttivät välttämättömiltä jälkeensä. Vastakkaisuudet sekoittuivat ja etenivät uusiin suuntiin, niin kuin joet risteävät mereen, joka on yksi. Muistan 90-luvun lopulta Ässä mix vs Missä X -karkkimainoksen, jonka ”house-taivaassa” nuoret aikuiset bailasivat valkoisissa sekä hopeisissa vaatteissa höyhenten keskellä, ”teknohelvetissä” nahkavaatteissa strobovalojen välkehtiessä. ”Teknohelvetti” ei kuitenkaan paikantunut ”hyvään” tai ”pahaan”, vaan pikemminkin se oli olemassa näiden dikotomioiden ulkopuolella. Siinä oli jotain epämääräisen uhkaavaa, mutta mikään ei viitannut siihen, että siinä olisi mitään ”paha”, jos paha ymmärretään kärsimyksenä, jota ihminen ei ole itselleen valinnut.

Halusin aina lukea öisin. Osin se johtui varmasti siitä, etten tykkää auktoriteeteista enkä sääntöjen noudattamisesta. Minua varoitettiin, ettei saisi lukea liian hämärässä: voisi joutua hankimaan silmälasit. Se tuntui riittämättömältä perusteelta. En uskonut, että saisin silmälaseja, silmäni olivat aina olleet liian suuret sellaiseen. Ja jos saisin, mitä se ketään haittaisi. Parempi diili oli sammuttaa valot, merkkinä siitä, että on ”menossa nukkumaan” ja sitten kun kuuli vanhempiensa nukahtaneen, uppoutua johonkin kirjaan ja lukea sängyssä, kunnes oli pakko nukahtaa. Tai kesälomalla irkata ja kuunnella musaa, kunnes aurinko pilkotti sinisten verhojen läpi. Yöllä kukaan ei häirinnyt. Yhtäkkiä saattoi muistaa jotakin, esimerkiksi sen, kuinka katseli ensimmäistä kertaa sängystään aurinkoa ja tunsu pirskahteliansa kuin olisi osa sitä ja kuinka minulle laulettiin, kuinka sain olla lähellä ihmisiä joiden iho oli lämmin ja jotka huolehtivat minusta. Valvominen on ensimmäinen askel ”itsenäistymiseen”,

mikäli itsenäistymisellä tarkoitetaan sitä, että ihminen päättää olla ottamatta vakavasti niiden neuvoja, jotka hänestä huolehtivat. Se oli kauheaa vain silloin, kun sitä ei tehnyt vapaaehtoisesti. Unettomat yöt tuntuivat rangaistuksilta, jotka joku demoni on asettanut kiusaksi. Silloin sai vain rampata eteisessä ja tarkistaa, kuinka paljon kello on, kolme, neljä, miten aika voi kulkea samaan aikaan niin nopeasti ja hitaasti, kuinka tästä tuli tällainen yö, jonka läpi pitää vain lusia ja sitten jotenkin selviytyä seuraavasta koulupäivästä ilman että nukahtaa pulpetin päälle.

Aika kulkee eteenpäin tai kääntyy taaksepäin antamatta selityksiä sille miksi se tekee niin, se kiipeää ylös kirjahyllyn päälle, piiloutuu kaappiin tai kätkeytyy sängyn alle odottamaan kuin vaaniva kissaeläin, joka ottaa hämärässä pitkiä harppauksia silloin, kun kukaan ei huomaa. Yö on tavallaan vettä, loputonta ja avaraa, siinä pitää kylpeä niin kuin porealtaassa. Yöllä aikaa ei voi tiivistää numeroiksi samaan tapaan kuin päivällä. Yöllä kaikki tapahtuu sattumanvaraisesti. Sitä voi päättää lähteä kotiin kello kolmelta aamulla, ja yhtäkkiä kello onkin 12 ja seuraava päivä käynnissä, aika on hallitsemattomasti virrannut. Jos kävisi huonosti, voisi yössä kohdata vihreät silmät, jotka tuijottavat keskellä pimeyttä ja pakottavat näkemään kaiken sen, mitä ei uskalla itsellensä myöntää.

Sille joka pakenee, yössä on turvallista operoida. Valoa ei pääse karkuun mihinkään. En tunne oloani vieläkään kotoiseksi kirkkaassa valaistuksessa. Aina alan luulla, että minua tarkkaillaan. Monia ihmisiä ”kevään ensi merkit” piristävät, mutta minuun ne vaikuttavat joka kerta yhtä ilkeästi. Ehkä se johtuu allergialääkkeistä. On kuin kevään kukkasissakin olisi pingottuneen viulunkielen levottomuutta: kaikki krookukset, tulppaanit ja narsissit ilkkuvat ylireippaana, keltaisissa väreissä niin kuin jumppaohjaajat. Valoa tulvii yhtäkkiä liikaa, mutta sen tuoma energia ei kohdistu mihinkään, vaan se poreilee yli,

niin kuin kaataisi lasin liian täyteen vichyä, kuin olisi huonekasvi, joka yhtäkkiä rehottaa valosta niin kovaa vauhtia, ettei pysy enää itse mukana holtittomassa kasvupyrähdyksessä. Koko ajan sojottaa uusia lehtiä toisiaan likellä fraktaalimuotoisessa asetelmassa, juuret pilkottavat, eikä kasvi enää mahdu entiseen ruokkuunsa, mutta kukaan ei jaksakaan vaihtaa ruukkaa eikä pyyhkiä huonepölyjä muovisen näköisten vaha- maisten lehtien päällä. Sitä menee nukkumaan uupuneena, mutta herää liian aikaisin ilman mitään syytä. Ilosta epätoivoon, kuin kiihdyttäisi törmäilyautolla ilman nopeusrajaa. Juuri kun on ehtinyt tottua pimeään, tekemään siitä samettisen ja turvallisen pesän, jossa voi levätä, elää omassa rytmissä, pitäisi yhtäkkiä olla aktiivinen, vaikka tuuli tuivertaa korviin eikä ilma muuten vielä lämmitä lihaksia.

14-vuotiaana istuin kavereideni kanssa Itiksessä syömässä hampurilaisia. Holvimaisten lasi-ikkunoiden läpi kaartui sininen taivas ja kevätaurinko loisti kauppakeskuksen käytäville. Oli perjantai-ilta, ja tavallaan olin ”kuin kotonani”, koska viikonloppu oli alkamassa ja Itiksessä sai maleksia tuntikausia ilman ostoaikkeitä. Oli niin paljon asioita, joita saattoi käyttää ilmaiseksi. Ajattelin Linkin Parkia, jonka levyä olin juuri käynyt kuuntelemaan Top Ten -osastolla, ja sinisessä kartionmuotoisessa pullossa olevaa valtamerellistä hajuvettä, jota olin kokeillut Yves Rocherin hajuvesiosastolla. Mainoskuvassa vedessä aukesi valtava, vaaleanpunertava lootuskukka. En huomannut, että salaatinlehtiä putosi kerroshampurilaisestani lattialle. Tajusin sen vasta sitten, kun ohhi käveli vanhempi nainen, joka nimitteli minua ”luonnonsotkijaksi” ja ”huligaaniksi”.

”Etkö osaa katsoa ympärillesi!” hän huusi. Jäädyn ja tuijotin häntä vaivaantuneena. Myöhemmin kirjoitin päiväkirjaani päivän tapahtumista:

Rakas päiväkirja, hip hop ja metallimusiikki ovat nyt yhdistyneet, merkintä alkoi.

Sitten kirjoitin hampurilaistapahtumasta, että kuka ”ihmetyyppi” tarkkailee ja julkisesti arvostelee tuolla tavalla toisen ihmisen tapaa nauttia hampurilaisia. ”Luonnonsotkija!” Eipä minun toimintani kauheasti vaikuttanut häiritsevän kauppakeskuksen käytävillä rehottavia viikunapuita ja köynnöskasveja, joista tuli tosin olo, että ehkä oltiin ”luonnossa”, antiikin Kreikan agoralla vaikkapa. Ja jos siellä vipeltäisi eläimiä, vaikkapa kanarialintuja tai päästäisiä, ehkä ne saisivat salaattista syödäkseen. Oikeasti minua pelotti aavistus siitä, että nainen oli oikeassa: että minä en osannut olla siellä paikassa.

Toisen kerran olimme taas Itiksessä koulun jälkeen maleksimassa. Olimme kaupassa, jossa myytiin julisteita. Selasimme sellaista valtavaa pystysuuntaista muovilla pinnoitettua taidejulistelehtiötä, jonka joka sivulta avautui uusi vaikuttava kuva, kuuluisia taideteoksia suurin osa, niin kuin Van Goghin auringonkukat tai Venuksen syntymä tai muuta taidekirjoista tai postikorteista tuttua. Niitä kuvia pystyi selamaan nopeasti, kuin selaisi fidiä, vaikka sivujen kääntäminen kävi käsivarsille raskaaksi. Se oli eräänlainen päihde, koska niitä katsoessa unohti itsensä, ei tajunnut olevansa kaupassa. Eteeni avautui kubistinen maalaus, jossa oli punainen huone, jossa nainen asettelee hedelmiä koriin, sitruunoita ja omenoita. Pöydällä on toinenkin hedelmäkori, johon on aseteltu kukkia, ja yksittäisiä hedelmiä pöydällä, ja kukkia joka paikassa, seinälläkin, mutta sisätila on erotettu ulkotilasta, koska seinät ovat täysin punaiset ja ulkona väritys näyttää ”normaalimmalta”: vihreä nurmikko, puu ja sininen taivas, jne. Se on kuuluisa maalaus, opin paljon myöhemmin, mutta en vielä kukaan muista, kuka sen on tehnyt ja onko se ihan sellainen, jollaisena sen muistan. Pysähdyin katsomaan

kuvaa. Seinät olivat niin punaiset... *Verenpunaiset*... Totesin ajatuksissani painokkaasti, kuin sana ”veri” ikään kuin vaka-voittaisi sävyä, ajatuksistani tuli lauseita muodostava ääni, joka puhui kurssiivilla. Kosketin muovista pintaa. Keskityin punaiseen, tunteeseen, joka syvän punaisesta väristä tulee. Se ei ollut tunne, vaan pelkkää energiaa, joka vähän muistutti sitä kun siirteli kättään kynttilän lähellä, niin kuin muka tekisi jotain uhkarohkeaa. Lämmin tunne täytti kasvoni ja nostin vaistomaisesti käteni nenälle. Veri valui pisaroina pitkien sormieni takkini hihoille, kaupan lattialle. Kaverini huu-dahti säikähtäneenä. Tajusin, että kunnan nenäverenvuoto oli alkanut. Verenvuoto on dramaattista silloinkin, kun siihen ei liity kipua. Se tuntui ihmeeltä, kuin olisi saavuttanut yhteyden johonkin mihin ei ollut arvannut koskaan voivansa yhdistää. Vähän niin kuin huvikseen kokeilisi soittaa satunnaisiin numeroyhdistelmiin ja yhtäkkiä siellä vastaisi joku, jonka tuntisi.

Energiaa oli niin paljon, eikä kukaan osannut käyttää sitä. Joskus se tiivistyi sellaiseen pisteeseen asti, että se repi minusta jotain rikki ja tulvahti verenä ulos. Kuukautisissa on kyse samasta asiasta, aina ennen niiden alkamista energiaa on pakkautunut niin, että huolestuu ja käy kierroksilla pienimmästäkin syystä, ja vain verenvuodatuksen alkaminen voi keventää tilannetta. Energia etsii purkautumistaan aivan niin kuin lehdestä, joka syksyllä muuttuu auringon painostuksesta ensin vihreäksi, sitten keltaiseksi, sitten punaiseksi, ja lopulta rapistuu tomuna käsiin, ruususta, jonka nuppujen on pakko kurkottaa kohti aurinkoa kuin kissa, joka venyttelee tassujaan, ja silti ruusu kasvattaa varteensa terävät piikit, jotka satuttavat sitä koskettavaa elävää olentoa ja hajottavat ihon pinnan. Värit ovat vain auringon ilmentymiä. Aurinko kannatteli maailmaa ja myös tahrasi sen. Pakenin kaupasta käytävälle

ja toivoin, ettei kaupan myyjä huomannut, että olin sotkenut hänen tilojaan verelläni.

Pimeässä ei tarvitse välittää tällaisista asioista, verestä tai siitä, istuuko ryhdikkäässä asennossa. Pimeään voi piiloutua. Kukaan ei huomaa, jos syö wräppiä ja joku salaatinlehti putoaa vähän sotkuisesti, kukaan ei välitä, jos meikki sotkeen-tuu tai viinilasi kaatuu matolle vahingossa.

Eräänä juhannuksena istuimme niemennokassa, merenran-nalla kaupungin laidalla. Ensin aurinko laskeutui kohtalok-kaasti, kuin myrsky olisi alkamassa, sitten syttyi kokko, sitten taivas muuttui persikanhempeäksi ja yksi pilvennurkka alkoi heijastaa värejä, siihen alkoi muodostua sateenkaari aluksi himmeänä aavistuksena, mutta lopulta koko ajan vahvistu-vana kaarena, ei voinut olla totta, että siitä oli siis tulossa sel-lainen mitä aluksi aavistinkin, geometrisesti täysi ja hohtava, ihanteellisen sateenkaaren esimerkkimallinnus suoraan tie-dekeskus Heurekaista. Sateenkaari voimistui ja sykki, kuin se lataisi energiaa itseensä, kuin itse Jumala olisi vain päättänyt nyt sillä hetkellä heilautella kiiltävän elinvoimaisia hiuksiaan ja huikentelevaisesti todistella, millaisia ihanuuksia pystyykään tuottamaan. Tämä sateenkaari vaikutti ylivoimaiselta todistuk-selta, en ollut koskaan nähnyt mitään ihanampaa, 80-lukulai-set syntetisaattorit soittivat korvissani voitokasta melodiaa ja tämä oli vasta esimakua siitä, millaisia ihmeitä oli tulossa. Ja seuraavana hetkenä sateenkaari näyttikin parodisen lässyltä, kuin Lasten Raamatusta, jota varten on hieman kaunisteltu ja latistettu Vanhan Testamentin oikeasti aika brutaaleja ker-tomuksia, ”tässä teille nyt ihmettä”: viisi leipää ja kaksi kalaa moninkertaistumassa, seuraavaksi näytän teille veneen jossa on kirahveja, tiikereitä ja papukaija, järjestelmällisessä rivissä, Jumala päätti rankaista teitä pikku vedenpaisumuksella, mutta

ei hätää, kaikki kyllä pelastuvat. Tai no, näyttihän se oikeastaan aika hienolta, vähän niin kuin joltain obskuurin 90-lukulaisen new age -levyn kannelta, jossa yritettiin ilmentää musiikin keinoin kaikki luonnon ihmeet sademetsistä loputtomiin aavikoihin, jalokiven hohtavista koralliriutoista yöllä avautuvaan jättiläislumpeenkukkaan ja jylyihin kanjoneihin sekä vuoriin, alppiruusuihin ja tulivuorenpurkauksista saippuakuplankaltaiseen simpukkaan, jonka sisältä löytyy helmi, jotta ihmiset oppisivat arvostamaan ja vaalimaan niitä ja elämään suloisessa harmoniassa toistensa kanssa tällä turkoosinsinisellä pallolla. Mutta tämäkin mielikuva tuntui turhan synteettiseltä ja vaahtokarkkisen tyhjäänpäiväiseltä. Siinä ei ollut mitään poliittista ulottuvuutta. Pitääkö kaikella olla poliittinen ulottuvuus. Sateenkaari alkoi tuoda voimakkaasti mieleen teosofiseuran haalistuneen lehdykkeen, joka on jätetty lojumaan johonkin metron penkille, koska ketään ei kiinnosta jonkun pikku porukan ”syvempi ymmärrys” jumaluuden salatusta luonteesta.

Viisivuotiaana katselin tällaista sateenkaarta ja nostin käteni ilmaan. Halusin hirveästi koskettaa sitä, mutta en voinut tehdä niin. Joku päivä vielä onnistuisin koskettamaan sateenkaarta, ja silloin muuttuisin kauttaaltani vihreäksi.

Kauempana rantakalliolla oli nyt kaksi lippispäistä miestä kalastamassa. Kun sateenkaari vakiintui loisteliaisuuteensa, miehet alkoivat huutaa ja hokea joitain persiankielisiltä vaikuttavia sanoja. Toinen heistä oli saanut ison kalan ja veti sitä ylös vedestä. Toinen otti toisesta valokuvan kännykällään. Sitteen he halasivat toisiaan ja näyttivät onnelliselta.

”Katsokaa, noitakin onnisti. Tuosta kalasta riittää ruokaa pitkäksi aikaa.”

”Sateenkaari tuo onnea.”

Toisella puolella niemeä oli istunut koko illan parikymppisiä jäbiä, jotka olivat jo pitkään mölisseet niin kovassa kän-

nissä, ettei heidän puheistaan saanut muuta selvää kuin ”OTA KALJAAA, OTA VIINAA...” Sääliitti ajatella, että he tuskin pystyivät jurriltaan edes sateenkaarta näkemään.

”Se on ihanin sateenkaari, mitä olen koskaan nähnyt...”

”Tämä on... ihme... Miten tällaista voi tapahtua meille...”

”Just one of my heavenly gifts...” sanoi yksi kaverini ”jumalaisella” äänellä, ja muut nauroivat.

”Helsinki on tänä vuonna näköjään panostanut näihin Pride-viikon somistuksiin kunnolla.”

”He/ him...”

”Pekka Pouta: He for she...”

Jotkin kohdat sateenkaareissa näyttivät pikselöityvän, jotkin himmenivät ja sulivat toisiinsa kuin vesivärimaalauksessa ja sen yksi nurkka sykki oudon laserisesti, kuin ”disko” olisi juuri avannut ovensa ja olisi kohta täydessä käynnissä, kuin ihmiset bailaisivat diskopallon alla paljettivaatteisiin pukeutuneina kasaridiivojen esittämiä sieluttomia hittejä, klubi olisi kohta tupaten täynnä ja vain se, joka olisi ”joku” tai näyttäisi siltä, että hänestä vielä tulisi ”joku”, päästettäisiin sinne sisään...

Ja juuri sillä hetkellä jostain kauempaa alkoi kuulua biitti, tai ihan hetki sen mielikuvan jälkeen. Sekin oli ihme. Ihan niin kuin se jumputus olisi kuulunut sateenkaaresta.

Ei sateenkaari ole kuitenkaan väri-ilmiö taivaalla, vaan pelkkää tarkkailijan havainnoimaa auringonvaloa. Valon eri aallonpituudet osuvat ilmakehässä oleviin vesipisaroihin, ne heijastuvat ja taipuvat vesipisaroiden sisällä eri väreihin, ja värit asettuvat aallonpituuden mukaiseen järjestykseen, valon etenemisnopeus riippuu aallonpituuden taajuudesta, joten mekaniikka on siinä mielessä sama kuin radioaalloissa tai äänilevyssä. Kaikki soi, kaikki säteilee. Se on niin nopeaa, ettei sitä voi käsittää. On niin paljon sellaista, mitä

emme meinaa huomata, esim. miten kovaa linnut sirkuttavat iltaisin.

”Voe helevetti.”

”Mitä?”

”Tällä rannalla järjestetään psytrance-bileitä, olen lue-
nut...”

Ihmeiden aika oli ohi viimeistään sitten kun aurinko oli laskenut. Bussipysäkille piti kävellä pimeässä metsässä olevien bileiden läpi ja ohittaa monta paidatonta, rastapäistä miestä.

Kadulla tuli vastaan kaksi teinihippiä.

”Onks siellä hyvä meno?” hipit kysyivät meiltä.

”Joo”, vastasimme yhteen ääneen vakavina.

Yötön yö: toinen vuoden juhlista, joina yön vaikutus moninkertaistuu. Uudenvuoden ja juhannuksen yöt tiivistävät ja venyttävät olemista samalla kertaa: molemmista aukeaa portaalit, joista voi kurkottaa sekä menneisyyteen että useisiin tulevaisuuksiin, niihin voi nähdä, ehkä niihin voi jopa yrittää vaikuttaa. Uudenvuoden aatot ovat öisimpiä öitä, niissä on jotain maagista ihan vain siksi, että asiaan kuului se, ettei kuulu mennä nukkumaan. Ja sitten vielä päälle kaikkea, minkä on tarkoitus ainoastaan säkenöidä pimeässä: tähtisädetikkuja ja kynttilöitä, kimallusta, strassia ja glitterpölyä, tinaa ja ennustuksia, kuin valmistautuisi kulkemaan valonnopeudella vyöhykkeiden läpi vuoden vaihtuessa. Aina olen vuoden vaihtuessa odottanut, että tulisi joku seisminen humahdus, kun siirtyy ajasta toiseen, mutta koskaan se ei ole koittanut, koska mitään ”eri aikoja” ei ole olemassa, vaikka omassa elämässä joskus niin itselleen uskottelisi.

Kun vuosikymmen vaihtui, olin kotibileissä kimppakämpässä. Vuoden vaihtuessa kaikki juoksivat ulos heiluttelemaan tähtisädetikkuja ja ihmiset naureskelivat:

”2020, haha!”

”Se on lopun aikaa nyt!”

”Nyt opetellaan niitä erätaitoja ja siis varmaan pitäis sitte seuraavaks hommata survivalistimökki jostain Kainuun metsästä, siis aamulla mä katsoin kuvia noista Kalifornian metsäpaloista, oikeasti tosi apokalyptistä, mulla on jotenkin darikit olotilat.”

”Kuka tietää mitä tapahtuu. Ehkä alkaa jopa sota.”

”Mutta voi tulla green new deal, tai ajattele nyt vaikka USA:n pressanvaaleja, sitä teknologiaa, mitä nyt kehitetään, asiat voi kääntyä todella hyväksi”, kaverini sanoi.

Kyberpunk-vuosi, eli nyt otetaan käyttöön kyberpunk-säännöt:

style over substance
attitude is everything
always take it to the edge
remember to break the rules!

DJ-pöydän takana oli lakana, johon oli tarkoitus heijastaa taide-elokuvia, ja aluksi siellä taisi pyöriä joku anime-leffa, mutta aika nopeasti kaikki olivat niin kujalla, että he olivat vetäytyneet vessaan, kylppäriin, vaatekaappiin tai erilaisiin pimeisiin nurkkiin juttelemaan intiimejä juttuja kaikkein läheisimpien ystäviensä kanssa, joihin minä en kuulunut, kaikki kasvot olivat tuttuja, mutta yhtäkkiä ne alkoivat vaikuttaa vaikeasti lähestyttäviltä, ehkä taloon kätkeytyi huoneita, joita en ollut huomannut, joka tapauksessa, näytös oli peruttu, kukaan ei jaksanut tai osannut vaihtaa taustakuvaa. Levy jäi yksin pyörimään. Joku jo nukkui sohvalla ja kuorsasi, vaikka vuosi oli vaihtunut vasta pari tuntia sitten. Screenillä alkoi pyöriä automaattirotaatiolla Microsoft Windows -tietokone-

*KOSMOS

9789523521148

ISBN 978-952-352-114-8
84.2